

IZHAJA OB
ČETRTKIHUREDNIŠTVO IN UPRAVA
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT. PREDAL. ŠT. 345
RAČ. POŠT. HRAN. V
LJUBLJANI ŠT. 15393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DINNAROČNINA 1 LETO
80, 1/2 LETA 40, 1/4 LE-
TA 20 DIN. V ITALIJI
NA LETO 40 L., FRAN-
CUI 60 F., AMERIKI 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, 21. januarja 1932

Štev. 4

Iščemo najzanimivejše slovensko dekle

izmed gospodičen, ki si same služijo kruh v pisarnah in trgovinah, v delavnicah in gospodinjstvih.

Pomagajte nam tudi Vi v tej zanimivi anketi!

Uredništvo Družinskega Tednika „Romana“ mi je naložilo težko, zato pa izredno zanimivo nalogo: poiščem naj med naročnicami in številnimi prijateljicami in bralkami, pa tudi med vsem drugim mladim ženskim svetom interesantno dekle. Res težka je ta naloga. Toda lotil se je bom z največjim veseljem in upanjem v uspeh, ker sem prepričan, da mi bodo pri tem radi pomagali naši naročniki in bralci, prijatelji in znanci.

Hm, boste morda rekli, že spet izbirajo „lepotico“! Že spet bo svet bogatejši za novo „miss“!

Ne, prijatelj, ne gre za to, da bi naredili novo slovensko „miss“. Ne bomo iskali samo najlepše, ne, kajti zavedamo se, da se je tudi naša mlajša ženska generacija streznila, da jo ne opaja več tisti lažni in nevarni blesk in sijaj, ki je obdajal nekaj let po vojni razne „miss“.

Med ono peščico meščanskih gospodičen, ki še nikoli v življenju niso prijele za delo, ki se jim delo zdi sramota — med temi našega „najzanimivejšega dekleta“ ne bomo iskali!

Mi smo sami mladi, življenje nas je že zgodaj vrglo v delo, zgodaj smo spoznali, da delo ni sramota, in s tem se naučili ceniti tudi pogum, pravo emancipiranost, plemenitost in vzvišenost tiste mlajše ženske slovenske generacije, ki so jo razmere, izredno hudi časi in volja do svobode in enakopravnosti napotili v pisarne, trgovine, delavnice, gospodinjstva itd.

Vkljub nezdravi povojni dobi je večina naših deklet ohranila svoje zdravo jedro. Čas je postavil tudi naša dekleta na razpotje: ali v pomehkuženo, nezdravo in navidezno udobno življenje, ali pa v življenje dela, kjer se človek bori sam za svoj obstanek s svojimi sposobnostmi in v katerem se človek edino osvobodi in plemeniti.

In tako se je v letih po vojni zgodilo, da so naša zdrava dekleta

prijela za delo vsepovsod: dobimo jih v pisarnah, kjer opravljajo dostikrat prav odgovorno službo, najdemo jih v trgovinah, kjer so ponavadi najboljše posredovalke med trgovcem in kupcem, vidimo jih v delavnicah vseh vrst, kjer opravljajo ne samo ženska dela, temveč tudi dela, do katerih so imeli nekdanj pravico samo moški.

Naša mlajša ženska generacija je torej prodrla na vsej fronti dela. Povsod so se naše gospodične uveljavile. To dejstvo se nam zdi dovolj tehten dokaz, da je naš mlajši ženski rod v jedru zdrav. Ni se ustrašil dela, zato je vreden vsega spoštovanja in priznanja. S tem, da so naša dekleta s pogumom in voljo prijele za delo, so rešila tudi problem emancipacije ženskega mlajšega sveta. Bolj zdrave rešitve tega vprašanja si ne morem misliti, čeprav je mnogo moških, ki se ne strinjajo s tem mnenjem, češ da jim ženski svet jemlje delo in

zaslužek. Mnogokrat je to tudi res; toda mi bi hoteli dokazati, da je večina teh deklet, ki „odjedajo“ kruh našemu močnejšemu spolu, zavzela in ohranila svoje postojanke v trdem boju za življenje, da so ta dekleta zmagala nad moško konkurenco s poštenim orožjem svoje sposobnosti in zanesljivosti.

Gospodične, ki si v pisarnah, delavnicah in drugod služijo same svoj kruh, so prav za prav za to, kar so moški, ki so se z jekleno voljo in sposobnostjo prikopali do uglednih in najuglednejših položajev. Ta primera velja tem bolj, če pomislimo, s kakšnimi predsodki se mora mlajši ženski svet boriti, da se uveljavi.

In ravno to nas zanima: kako je prišla ta v pisarno in postala tam nenadomestljiva moč, kako so drugo vrgle razmere iz udobja v trdo delo, kako so tretjo okoliščino prisilile, da si mora služiti sama kruh itd.

Med njimi, ki jih hočemo poiskati, so mnoge krasotice, ki bi jim lepota v drugih razmerah namenila drugo življenjsko pot. Toda usoda jih je vrgla v — delavnico. Med njimi so take, ki poleg svoje službe delujejo na odrih, se uveljavljajo v umetnosti, sportu itd. Nekatere so se izučile v obratih, ki do nedavnega niso zaposlevali žensk. Ali ni zanimivo, kako pride dekleta v pisarno, delavnico, trgovino in se prične uriti v svoji stroki, da ji bo dala nekoč kruha? Ali ni zanimivo zvedeti, o čem sanja dražestna, prikupna, ali sicer kako interesantna gospodična za pisalnim strojem ali za pultom? Kako gleda življenje, kaj pričakuje od njega?

Vidite, ta mladi delovni ženski svet nas zanima. Zanimajo nas nazor, mnenja, miselnost, želje, stremjenja in hrepenenja teh pionirk boljše bodočnosti. In med njimi bomo poiskali lepe, ali prikupne, ali dražestne ali interesantne, ali kako drugače pozornost ali občudovanje zbujujoče.

Iskali bomo med njimi dekleta z izrednimi sposobnostmi, z voljo do uspeha, do uveljavljanja in priznanja — z delom.

Iskali bomo po pisarnah, delavnicah, trgovinah in gospodinjstvih dekleta, ki se bore za vsakdanji kruh in jih tega ni sram priznati.

Ta mlada, delovna in vendar lepa generacija Slovenk, ki se je oprostila predsodkov in ne čaka doma za pečjo ženina — ta nas zanima!

V prihodnji številki začnemo objavljati slike in zgodbe o dekletih, o katerih lahko rečemo, da so „zanimiva“ ali „interesantna“. V prihodnji številki Vam tudi odkrijemo način, kako boste lahko ve same, drage gospodične, aktivno sodelovale v tej naši originalni anketi. Že zdaj pa se priporočamo za Vaše nasvete, pojasnila in informacije, ki nam bodo dragocen pripomoček za uspešno izvedbo naše ankete.

Tito

Katica Nagy v „Ronnyju“ (Foto Ufa)

Pozabljivci ne morejo dobiti naših nagrad!

(glej opozorilo na 3. strani)

Dama brez imena

To se je zgodilo pred pol generacije, sredi velikega klanja. Za dogodek smo zvedeli šele zdaj, po petnajstih letih — njenega imena ne bomo zvedeli nikoli...

*

Dva kupéja prvega razreda spalnega vagona. V brzem vlaku, namenjenem v nevtralno državo. Proti jutru bomo na meji. A zdaj je šele večer.

V vagonu je tiho, potniki so po večini legli spat. V obeh kupejih pripravljajo postelje. Na hodniku gledaš skozi okno: dolge iskre lete mimo, nejasno švigajo v temi črne oblike in se izgublajo v noč.

Iz prvega kupeja stopi dama, jako mlada, zelo diskretno oblečena. Nič kričevega ni na njej, severnjaški tip. Ko stojiš zraven nje pri istem oknu, prideš v prvi rahli kontakt z njo. Gospod je res srečen. Okno zapre in ji ponudi ogenj. Oba kadita isto vrsto cigaret. Nekaj vsakdanjega je v tem — pa vendar zabavnega. Drobnost se dama nasmehne. Prve besede: sama potuje, sama v dobi vojne!

V tej dobi so vsi ljudje toliko pametni, da ne iščejo preveč konvencionalnosti. Pred vojno je bilo drugače. Predstavljanje in tako dalje. Kaj čudnega, če pokadita skupaj še nekaj cigaret in potem popijeta še kozarček konjaka k vložnemu sadju — vrag vedi, kje dobi mladi Holanec tako kvaliteto! Dama je od sile zapeljiva in tako nedolžno koketna: kdo bi se čudil, da je nekaj ur nato, ko že vsi v vagonu spe, v obeh kupejih še življenje! Izprevodnik nima povoda, da bi posegel vmes zaradi ogrožene javne morale; zakaj na hodniku pred kupejema ni žive duše. Oba kupeja imata skupna vrata: njegova naloga ni preiskovati, ali so zaklenjena. Posebno ne, ko ima potnik iz drugega kupeja lepo navado, da daje visoko napitnico! Saj se razumemo! Takale vrata so zelo gracijozna in vse njihove kljuke, zapore in varnostne zaklopke so le dokaz, da se dado odpreti.

Tih, zvonek smeh: potnik je odrinil zapah, — le še drobna bronasta črta brani vstop v prvi kupé. Že je zazijala tenka špranja v vratih. Tolikšna, da ravno že skozi vidi. Skozi to špranjo se zdaj začne nedolžen, šepetajoč pogovor. Dama iz številke ena je v zelo miškavem kimonu, toda dama je trgovatna, noče razumeti: ta poslednji mali bronasti zapah je nepremagljiva trdnjava pred njenim kupejem. Zato pa ima gospod iz številke dve jako okusno vloženo sadje, ki bi ga rad spravil skozi špranjo. Iz previdnosti zaenkrat samo drobno češnjo, da ne bo treba vrat odpreti. To napravi imenitno s svojim tenkim srebrnim nožičem. Toda ta nožič obenem tudi dvigne zapah — vrata so odprta!

Trenutek osuplosti — ne, prosim: nikakega staroverskega zgražanja! Spodobno, zelo dražestno s svojimi zalimi nogami, ki se zapeljivo odražajo izpod kimona, pride dama v kupé številka dve; za-

kaj pri njej je preveč vse razpostavljeno. Zato pride, da si izbere nekoliko večje sadje in da poskrbe še en kozarček konjaka. Potem rohani vlak dalje v monotonem ritmu... Gotovo ta dva potnika nista prva, ki sta spoznala, da je nočna vožnja v spalnem kupeju nekaj izredno erotičnega. Gotovo ne — toda vključ tej nedvomni in čudovito galantni lastnosti železnice čas tudi v vlaku beži, in kmalu, prekmalu smo na meji.

Ravno še o pravem času zbeži vitka senca v kimonu, ki si ga je hlastno vrgla nase, v kupé številka ena, in vrata se spet zapro. Obmejna kontrola!

Mladi holandski trgovski potnik se ne meni dosti za svojo prtljago, toda preden zapusti kupé, zloži zelo skrbno in zelo nežno tenko srajčko, ki je slučajno ostala v njegovem oddelku. Zdi se, da je ta trgovski potnik veččak v teh stvarih. Nemara je specialist za blago? Prav za prav ni kaj gentlemansko, da tako natanko preiskuje toli diskretni in genljivi kos ženskega perila, ki mu je ostal za spomin. Toda mladi mož je preveč stvarjen, da bi mislil na to, zakaj ves navdušen šepne: „Platneni batist!“ Nato srajčko zelo skrbno spravi.

Kontrola.

V splošnem gre vse gladko. Le tu, ob koncu vagona se organi ustavijo. Tako brezobzirni so, da zaplenijo dami iz številke ena perilo! Nezaslišano! Dama besni in joče, njen sosed ji pomaga, kakor ve in zna. Komisar ostane vljuden. Saj ima dama pravico prisostvovati pregledu in preiskavi perila, ali pa naj pusti naslov, da ji ga pošljejo za njo. Drugih ovir ni. Toda njeno perilo, iz platnenega batista, to perilo je nekam sumljivo — skratka, policija je tako odredila...

„Vojna je, milostljiva, kaj hočete!“

Dama se le nerada pomiri. Nu, vendar je bolje, da potuje dalje, in pusti naslov. Prvovrsten hotel v Ženevi. Naposled se vlak zgane in... v Švici smo. Še malo spanja, nato jutranja toaleta. In potem se rahlo, prav rahlo in boječe odpro vrata med kupejema. Trgovski potnik je že oblečen in obrit, kupé pospravljen in iz njegovega strojčka za kavo silijo v mlado jutro mamljive opojne vonjave. Dama stopi bliže; želita si dobro jutro.

Zjutraj se roke malce drugače poljubljajo kakor zvečer. Dražesten in zapeljiv je ta obražček z očmi, ki zro nekam v zadregi iznad skodelice s kavo. Naposled, ko sta

že pri cigaretah in se je prisiljenost že otajala, pride kar samo od sebe.

„Ali ne vidite, da nekaj iščem! Prosim, dajte mi!“

Nejevolja v glasu. Kakopak, takih stvari človek ne sme storiti! Mladi mož skoči na noge in ji ponudi drobcen, zelo elegantno prevezan zavojček.

„Izvolite — mislim, da bi tole radi.“

V kupeju številka dve ne gre prav, da bi pregledala. Zato se opraviči, izgine v svoj oddelk —

Nekaj trenutkov nato se začuje iz kupeja številka ena dokaj nedamska angleška kletvica — angleška! In dama je vendar s severa!

Skozi vrata zleti v kupé dve prelestna svilena kombineža in zaplapola kakor velik umetniško vezan metulj na preprogo. Zdaj je v kupeju številka ena konec šal! Toda trgovski potnik je tako prostanski, da se kar odkrito smehlja. Zato jih bo pa tudi slišal!

„Kaj pa si domišljate? Svileno kombinežo za poklon! Čudne manire! Vrnite mi mojo srajco!“

Čisto mirno odgovori gospod:

„Sédite, dete, in popijte kavo!“

Zdajci se dami zablistajo oči. Zaslutila je!

„Dete, kaj ste zblazneli!“

Dama se navidez pomiri. Sede nazaj in potreba kavo. On se skloni k njej:

„Dovolil sem si prilastiti si majhen spomin na to čudovito vožnjo. Ker drugače ne kradem, sem pomislil na nadomestek. Slučajno, recimo, sem imel ta vzorec s seboj.“

Skodelica zažvenkeče.

„Mojo srajco nazaj!“

Tedaj prasneta oba v smeh — mlada sta še, in naposled je bila vožnja res prelestna. On je zelo ljubezniv, ko ji tiho reče:

„Prav dobro vem, da ne bodo v perilu, ki so ga obdržali, nič našli. Tebe sem spustil, toda ta mali spominček mi je predragocen — batist je!“

Srčkani so njeni zobje, ko zdaj odpre usta — a besede ni iz njih. To ni več komedija, zdaj je zares srčita. Mož pa ji dalje govori, tiho, skoraj na uho:

„Tudi to vem, da si slutila kontrolo in da me je le zato snoči osrečil tvoj obisk, da si pri meni pustila svojo srajčko. Saj se ne srdiš, lepa, dražestna Batistka?“

Tedaj se dama nasmehne, obrne se in izgine v svoj kupé. Zapah zarožlja. Le ozka špranja še ostane. Kakor snoči. In spet se zasmehlja njeno oko na vratih in skozi špranjo zleti tiha beseda, hitreje kakor snoči češnjava jagoda:

„Elegantno si me potolkel, gospod kolega, toda v enem si se zmo-

Poceni

„Koliko te je pa stala ta ura?“

„Tri mesece!“

„Hudiča! Poceni si jo dobil!“

til... drugače igre ne bi bil dobil: ni bilo samo zaradi batista!“

Vrata se zapro. Potniki izstopajo. V gneči izgubita drug drugega izpred oči.

*

Blaga so različna. Vsako ima svoj namen, pa tudi svoje lastnosti. Svila je gladka in ohola, batist pa je hladen in na njem se dá imenitno pisati s kitajskimi tintami — s kemičnimi črnili, ki imajo lastnost, da se pokažejo šele tedaj, ko blago kemično prepariraš. Bila je zelo spretna agentka, prvovrstna vohunka: na svoje srajčke je napisala, kako se gibljejo sovražne čete, in druge vojaške tajnosti. Njen nasprotnik, kolega iz kupeja številka dve, jo je izpregledal. Krstil jo je za „Batistko“, in to ime ji je ostalo. Njenega pravega imena niso nikoli zvedeli.

(Iz zapiskov nemškega poročevalskega oficirja)

Družabni red

„Tri tedne sem že na Kitajskem,“ sem potožil nekemu staremu Kitajcu, „pa se manj spoznam kakor v začetku. Prej sem zamenjal samo imena vaših generalov, sedaj pa zamenjavam vse. Kar izvem, naslednji dan ni več res. Prav vse. Nič se ne ujema. Vse je v protisloju. Pomagaj mi!“

Stari Kitajec je bankir in moder človek. „Najprvo morate poznati naš družabni red,“ mi je rekel in se zamišljeno popraskal po levem ušesu. „V lestvici uglednosti razlikujemo že tisočletja pet kast. Naštel vam jih bom od najvišje do najnižje:

prvič: Še, učenjaki,
drugič: Nung, kmetje,
tretjič: Gung, kuliji,
četrtič: Šang, trgovci,
petič: Bing, vojaki.“

„In ta družabni red,“ sem ga vprašal, „ali še vedno velja?“

„Ne,“ je odgovoril stari modri Kitajec in se nerodno počohal s svinčnikom po desnem uhlju, „ne, nič več ne velja. Kako bi mogli sicer generali, ki so samo Bing, vladati nas, ki smo Šang!“

„In kakšen je novi red?“

„Kdo naj to ve,“ premišljuje stari modri Kitajec in opazuje pozorno svoj svinčnik. „Danes je ta, jutri spet drugačen.“

(Iz knjige: R. Katz, Lesketajoči se Daljni vzhod)

Gramofoni in gramofonske plošče se kupijo najbolje in v največji izbiri pri

JUGOSPORT

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta štev. 34

Dr. Fr. Virant o bolni civilizaciji

Ker mi je znano, da se ugledni ljubljanski zdravnik dr. France Virant zanima tudi za bolezni socialnih teles in ne samo za bolezni posameznikov, sem šel in sem ga prosil za razgovor o glavnih in temeljnih vzrokih današnje krize. Najin razgovor je trajal polnih 6 ur. Gradivo, ki se je nabralo pri tem razgovoru, je velezanimivo; dr. Virant ga namerava izdati v posebni brošuri. Dovolil pa je, da „Družinski Tednik Roman“ že zdaj objavi nekaj odstavkov, ki zato niso stroga logična celota kakor v celotnem nizu misli dr. Viranta o krizi in njenih vzrokih. — m. z.

Beseda „kriza“ je dandanes najpogosteje v ustih vsakogar. Vse na svetu se danes vrši v znamenju — krize. Nedavno je zagrebški „Morgenblatt“ pisal celo o „krizni psihozii“. Označuje torej ta pojav kot nekaj boleznega.

Najprej in najbolj je kriza dosegla vrhunec v Nemčiji. Objema pa polagoma, a neizogibno ves svet — v kolikor je civiliziran. V Nemčiji se diplomirani tehniki udinjajo za navadne delavce, da se preživijo. Francija pa plava v zlatu. Funt pada. Švica ne obrestuje več hranilnih vlog!

Kratko, vzrok sodobne krize je v čezmernem nakopičenju kapitala, tovarniških izdelkov in poljedelskih pridelkov, v prevelikem številu inteligenčnih poklicev v posameznih državah, med tem ko drugod primanjkuje živčevja, strokovno šolanega osebja, proizvajalnih sredstev in prometnih žil.

Kmet — rednik človeštva

Na kmetu je zgrajena vsaka socialna skupina. On je njena podlaga. Kmet je bil, je in bo rednik človeštva. Vsi drugi poklici in stanovi žive z njegovo pomočjo. Vsi ti stanovi in poklici so absolutno potrebni, toda le v kolikor jih potrebuje in more vzdrževati rednik človeštva — kmet.

Kmet živi najbolj naravno življenje, ker je s prirodo najbolj zvezan. Njegova kultura je vezana na grudo. Meščan — uradnik, trgovec, podjetnik, učenjak — si je ustvaril svojo meščansko kulturo, ki je daleč od prirode.

V mestih se je nagomililo ljudstvo. Zato so v mestih potrebna skladišča za ogromne množine živil, ki jih je treba konzervirati. Tako je postala hrana civiliziranega človeka čedalje bolj rafinirana, nenaravna, zboljšana z začimbami itd. Človek pa je to, kar je. Omne vivum ex vivo! Živo nastane samo iz živega! Življenska energija človeka je odvisna od kakovosti hrane. Čim več solne energije gre v izgubo s kuhanjem hrane, tem manj vitalitete (življenske zmogljivosti) ima človek, ki tako hrano uživa. Take hrane človeški organizem ne izrablja, smeti in usedline iz nje mu zatrpajo stanice, življenska odpornost človeka se zmanjša. To so posledice civilizirane hrane.

Ustvarjanje umetnih potreb

Tovarniška produkcija sicer ne zahteva telesnega napora, toda treba je najti za izdelke tržišča. Zato se ustvarjajo nove potrebe, zato je treba ljudstvo „izobraziti“ in ga prepričati o nujnosti novih potreb. Kmetu je treba dokazati, da njegova volnena oblačila niso tako dobra kakor bombažasta. Da so njegove narodne pesmi nemoderne, da so zabavni edinole moderni šlagerji v gramofonu, radiu in kinu. Meščani so prepričali, da je najbolj-

ša zabava kino, kjer gleda in poslušaj, kako se zabavajo Američani. Dokaz blagostanja je samo bel kruh, čeprav uživanje takega kruha pokvari zobe. Moka brez otrobov namreč izje apno v zobovju, kakor so dokazali učenjaki.

Česen proti poapnenju žil

Kmet ve, da preprečuje poapnenje žil — česen. Kemična industrija je pa dala meščanu za to bolezen „Alisolin“, ki ga meščan, živeč v večnem strahu, da ga ne zadene kap, zelo ceni. In takih sredstev je industrija vrgla na tisoče na trg.

Katastrofalne posledice „suhga režima“

V Ameriki so uvedli „suh režim“, da bo ljudstvo obvarovano kvarnega vpliva alkohola. Toda še nikoli ni v Ameriki toliko ljudi poginilo zaradi zastrupljenja z alkoholom kakor v „suhem“ režimu. Ljudi, ki jedo mnogo mesa kakor Američani, rado žeja. Za žejo pa je najboljše sadje. In vse protialkoholno gibanje je brez pomena, če ne gre vstric s propagando za uživanje čimveč sadja.

Na Španskem je teže dobiti vino. Pa vendar tam ne poznajo pijancev! Toda Španci ne pojedjo toliko mesa kakor Američani. Uživajo rajši svoje žlahtno sadje!

Življenje brez razvedrila je nezmislno

Človek ima polno pravico do razvedrila, kakor jo ima do dela in s tem do jela. Le holan človek, ki mu je zmanjkalo vitalnosti, bo trdil nasprotno. Le kmet je danes brez razvedrila! Civilizacija je zanemarjala kmeta in mu večinoma ni nikdar privoščila veselja, ki ga je zase reklamirala pod krinko kulture. Kmet, ki preživlja vse druge stanove, si ne more danes privoščiti ne godbe ne plesa, ker nima denarja. Lahko pa poslušati harmonike iz Curiha, če ima doma radioaparata. Opere, ki jo vzdržuje kot kulturno in narodno institucijo, kmet ne vidi in ne sliši. Ni čuda, da kmetski fantje silijo v mesto! Civilizacija in industrija se je brigala za kmeta le, v kolikor je bil njen kupec. Dokazala mu je, da so industrijski produkti lepši od domačih kmetskih. Bel kruh da je boljši od črnega, sladkor boljši ko med itd.

Začetek katastrofe: kmet omaguje!

Kmet sili v mesto. Kmetska delovna sila je pocenila delovno silo

Mnogim stvarim gre prav tako, kakor mi gim dobrim ljudem. Dokler jih ne spoznamo, jih niti ne pogrešamo; ko pa jih spoznamo, jih ne moremo več pogrešati. — Prav tako gre:

Bežekovim testeninam
zajamčeno 8-jevične kval.

sploh, omogočila je večjo produkcijo, povečala je rentabilnost industrije. Kmetije pa propadajo. Kmet, ki je nosil na svojih ramah vso ogromno in komplicirano stavbo moderne civilizacije, vso cvetočo industrijo, kulturne zavode in ogromno število inteligence, ta kmet omaguje pod ogromnim bremenom. Kmet pošilja otroke v šole, da bodo jedli bel kruh in da jim ne bo treba garati, da bodo gospo-

Pozabljivci ne morejo dobiti naših nagrad!

Kako naša uprava sortira odgovore. — Nekaj navodil

Z razpisom nagrad v vrednosti 50.000 Din je „Druž. tednik Roman“ razgibal vso našo javnost. Dan na dan prinaša pošta v našo upravo na Bregu kopice pisem z rešitvijo zloženke, koliko pa jih je, ki je niti pošti ne zaupajo in jo kar osebno prinesejo, da ja zanesljivo pride v prave roke. Tudi veliko število

novih naročnikov

je med njimi — med tistimi, ki pridejo osebno, in med onimi, ki so rešitev poslali po pošti in obenem nakazali 40 Din za polletno naročnino.

Razumeli boste torej, da ima uprava čez glavo dela: vsako zloženko je treba posebej pregledati, ali je v redu sestavljena, opremiti jo s tekočo številko, prebrati naslov na njej — ali verjamete, da je to dostikrat najtežje? — zabeležiti reševalca v poseben zvezek, kamor pišemo imena po vrsti, kakor jih dobimo, in potem še enkrat v drugi zvezek, ki je urejen po abecedi. Nato je treba spraviti vsako zloženko lepo v škatlo, da se ne izgubi. A to še ni vse! Potem pridejo položnice in nakaznice! In spet je treba v zvezek natanko zapisati, koliko je kdo poslal denarja za naročnino, kdaj ga je poslal, in zabeležiti, če je kdo

premalo nakazal,

da dobi novo položnico. Zakaj tudi taki so vmes, ki pomotoma nakažejo namestu 40 Din samo 50 Din ali pa še manj; taki seveda ne morejo priti pri nagradah v poštev, če pravočasno ne pošljejo primanjkljaja. Podobno se dogaja pri nekaterih zaostankarjih: nakažejo 40 Din za letošnje I. polletje, ko pogleda naša uprava v svoje knjige, pa vidi, da so nemara

dolžni še za lani

kak mesec ali četrtletje; tudi ti ne morejo dobiti nagrade, če pravočasno ne poravnajo zaostanka. Seveda smatra naša uprava za svojo dolžnost, da pošlje prizadetim naročnikom položnico in napiše nanjo na vrhu srednjega dela, koliko morajo še plačati, da bo stvar v redu. Pri novih naročnikih je kakopak mnogo manj sitnosti: pri njih zadošča, da so zloženko pravilno rešili in nakazali 40 Din, s tem že dobe vse pravice do udeležbe pri nagradah.

dje. Tako rase število onih, ki žive na rovaš rednika - kmeta. Kmetu je zmanjkalo gotovine, ne more več kupovati industrijskih izdelkov, saj še za davke nima denarja.

Wells pravi, da je katastrofa neizogibna. Zaradi obnavljanja človeške družbe pa človeštvo ne more propasti v celoti. Propade samo določena oblika življenja te družbe.

Mi smo agrarna država. Kmet — rednik je v večini. On bo vzdržal, ker je še tesno privezan na domačo grudo. Nujnost ga bo spomnila vseh starih že zavrnjenih načinov življenja, in v njih se bo rešil, skupine, ki so se preveč oddaljile od prirode, pa bodo morale propasti. Kmeta bo spametovala bližina bogate in plodne prirode. Spoznal bo praznoto in zgrešenost vsega, kar mu je vsilila civilizacija.

Zdaj vidite, da tole z nagradami ni majhno delo! Pa bi že še šlo, če nam ne bi nekateri

pozabljivci

delali preglavic s tem, da nam sicer pošljejo zloženko čisto v redu, potem pa obračaj pismo in papir kakor hočeš, njih imena ne vidiš nikjer! Pozabili so se podpisati! Kam bi z njimi? Po pravici povemo: ne vemo! Sicer tudi take zloženke spravimo, ali povejte nam: kako naj zvemo ime takega pozabljivega reševalca, ki je tako morda zapravil lepo priliko, da pride do velike nagrade? Če se bo naknadno sam spomnil in nam poslal ime, bo stvar v redu; drugače pa —

Spet drugi pišejo, da prilagajajo v pismu denar —

denarja pa ni nikjer!

Zato seveda ne moremo zapisati, da smo denar prejeli, če ga pa nismo! Tu bo spet pozabljivost po sredi. Seveda naša uprava takega reševalca opozori na napako, a to vzame spet časa in po nepotrebnem zavlačuje drugo delo — a kaj hočemo!

Razumljivo je tudi, da bi mnogi in mnogi reševalci radi, da jim odgovorimo, ali smo njihovo zloženko v redu prejeli in

katero številko so dobili.

Vse te moramo prositi, da pošljejo za 150 Din znak za odgovor, drugače jim pri najboljši volji ne moremo ustreči.

*

Zdaj smo, upamo, razpršili vse dvome in nejasnosti, ki so po prvi objavi našega razpisa o nagradah morda še pri kom ostali. Če Vam vendarle še kaj ne bi bilo jasno, pišite nam — in ne pozabite priložiti znak za odgovor! Od Vas vseh, ki še niste poslali zloženke, pa pričakujemo, da boste to čim prej storili! V Vašem lastnem interesu je, da ne zamudite te izredne prilike, ko se Vam ponujajo tako lepe nagrade — zastoj! Zakaj s 40 Din, ki jih morate poslati, pač ne plačate nagrad: z njimi poravnate samo naročnino za naš list, ki ima tudi za Vas vse polno zanimivega in lepega branja — naročnino, ki ima obenem to čudodelno lastnost, da bo neštetim naročnikom vsula v naročje za 50.000 Din dragocenih nagrad.

Trije, ki so hoteli umreti

Spisal A. P. Terhune. — Prevel Francè Magajna

S tremi ljudmi, ki so se poskušali ubiti, sem obravnaval vprašanje samomora. Vsi trije so bili čudovito odkritosrčni, ko so mi pripovedovali o občutkih, ki so jih imeli med ponesrečenimi prizadevanji, da se posloviijo od življenja, in po njih; o vzrokih, ki so jih do takega zavrženega sklepa privedli, so pa bili vsi trije nejasni.

Mene to vprašanje zanima; le z akademskega vidika, kajpada. Ni mi do tega, da bi se resno bavil z mislimi na samomor. Nedostaja mi pač one plazeče strahopetnosti in tistega blaznega poguma, ki je potreben za tako delo. Zanima me, a v tem zanimanju ni osebnosti.

Moje mnenje je na primer, da se le bedak ubije, da se reši sramote. Ljudski spomin je usmiljeno kratek. Ljudski spomin lahko primerjamo nestanovitnosti kovinskega petelina na stolpu, ki napoveduje vreme.

Ni še mnogo let od tedaj, ko se je pripetila velika nesreča na morju. Neki odličnik, ki je bil na ladji, se je spričo preteče nevarnosti izkazal kot skrajno sebičen strahopetec: žene in otroke je tepal, da reši svoj kožo. Vsi listi so priobčili grdo zgodbo. Eden med njimi je v uvodnem članku namignil, da se bo mogel le s samomrom umekniti večni sramoti. Bilo je, kakor da bi nesrečnemu strahopetcu vžgali na čelo znamenje sramote.

Danes se tega dogodka ne spomni morda niti eden od milijona ljudi. Čas hitro zaceli rano, a še hitreje pokrije preteklost s kopreno pozabljenja.

Spominjam se žaloigre, ki se je pripetila, ko sem bil še mlad poročevalec. Neki mož je ostal v gornji sobi gorečega hotela. Vsa pota rešitve so mu bila zaprta. Ko so plameni vdrl v sobo, ko je videl, da bruha ogenj skozi vsa okna pod njim, je sklenil, da si izbere smrt, ki ne bo tako boleča, kakor bi bila v žerjavici in plamenih.

S samokresom si je bil pognal kroglo v glavo. V naslednji minuti so gasilci prebili streho in strop nad njim ter ga izvlekli in odnesli na varno. Uro pozneje je umrl v bolnici — od rane, ki si jo je bil sam prizadejal. Na njegovem telesu ni bilo niti sledu opekline.

Ta grozni dogodek mi je vdihnil neko misel, ki so jo potrdile tudi neštete izkušnje z igralškimi kartami. Kolikokrat se igralčeva sreča obrne pri zadnjem noviču! Vsak kvartaš vam bo povedal o takih slučajih. Taka utegne biti stvar tudi z našim življenjem.

Vsak izmed nas se bo spomnil dneva, ko ni bilo več vidne steze, ki bi ga peljala do uspehov, do sreče, do zdravja; spomnil se bo brezupne ure, ko je menil, da je zanj vse končano. Doživel je idealen trenutek za samoubojstvo. Potem pa mahoma ali stopnjevaje stiska odneha. In ker je živ, ker ni bil podlegel želji po samomoru, je lahko deležen dobrote ali sreče, ki mu jo življenje znova ponudi.

Srčna boleost, sramota, strah, bolezni ali katerikoli vrag, ki nam

gloje srce — vsak bo v poteku časa odnehal, in rešeni bomo torture, ki nam utegne zapustiti le neznatno brazgotino.

Nezmislno je vreči proč karte, ko je sreča najnižja. Kdo more vedeti, kaj nas čaka v prihodnji minuti! Čim hujša je stiska, tem trdo vratneje moramo igrati!

Povedal sem vam, da sem se razgovarjal o samomoru s tremi ljudmi, ki so se poskušali usmrtiti, pa se le niso. Dva od njih sta bila skoraj enakega mnenja. Prvi je pravil:

„Tega ne bom nikoli več poskušal. Taka pot odhoda bo zame odslej zaprta. Misli na samomor sem se iznebil popolnoma. To ni več zame. Danes imam mnogo lepše misli o življenju. Jaz bom živel naprej. In zdi se mi, da mi je baš poskušeni samomor pokazal, da je življenje res lepo.“

Drugi pa:

„Ko sem se zavedel, sem mahoma spoznal, da sem dosegel dno življenja in da bodo odslej vse moje poti vodile le navzgor. Take globine ne dosežem nikoli več. Doleto me je najhujše, kar more človeka doleteti. Zato me pa nobena stvar ne bo več prestrašila ali vznemirila. Človek, ki je ozdravel od modrasovega pika, ne bo obupal, če ga piči komar.“

Tretji pa je dejal:

„Iz treh razlogov sem se poskušal umoriti. Prvič, ker me je odslovilo dekle, ki sem jo ljubil. Drugič, ker sem izgubil edino službo, kar sem jih bil še kdaj imel. Tretjič, ker mi je zdravnik, ki mi je preiskal oči, povedal, da bom popolnoma oslepel. No, zdravnik se je motil. Preden je poteklo leto, so mi bile oči zdrave ko zdajkoli. Dobil

sem novo službo, ki je boljša nego bi prva sploh kdaj mogla biti. Kar se pa tiče tistega dekleta — ondan sem jo srečal na ulici. Grda in zabuhla babnica je postala. Čul sem tudi, da se je sprevergla v čemerno, jezikavo skupuljo. Niti za stavo se ne bi hotel poročiti z njo. Danes živim v udobju, v najlepši sreči s svojo ženo in sem zdrav in čvrst ko jermen. Nekoč sem se pa hotel ugonobiti, ker sem menil, da je z izgubo ljubezni, službe in zdravja končana moja sreča!“

Na koncu koncev: dolgost našega življenja je v najboljšem slučaju neusmiljeno kratka. Čemu bi jo človek še samovoljno kratil? Nihče ne ve, koliko dni mu je odšteti — čemu naj bi bedno število krajšal še sam?

Zanemarjen prehlad, bolezenska kal v krvi, za ped ledu na cestnem križišču pred drevečim avtom, kos opeke, ki pade iz zidarijevih rok s pol dozidanega dimnika — vse to in še milijon drugih stvari je, ki čakajo noč in dan, da zapišejo pod našo življenjsko zgodbo besedico „Konec“.

Čemu bi šli potiskat brzovlak, ki itak prehitro drevi?

Samomere imenujejo nekateri „veliko alternativo“ — stvar, ki je še edina mogoča, ko je vse drugo nemogoče. Zmota te lepe a nezmyselne fraze je v tem, da ni človeka na svetu, ki bi mogel vedeti, kdaj je vse drugo nemogoče. Morda se že za bližnjim vogalom skriva vsa velika bodočnost. Še sta dve karti sredi mize. Poslednje dejanje življenjske drame utegne biti tako lepo, da homo z lahkoto pozabili prazne in puste prizore začetka.

Gospa Sreča zna časih stresti bogate darove tudi iz navidezno praznega roga.

Že iz radovednosti, če ne iz drugega, bi moral človek do konca čitati knjigo, ki je neštetim milijonom tako zelo zanimiva.

Srečanje

Hotel X. ni kakor so drugi beneški hoteli. Njegov vratar ne čaka tujcev na postaji in jih ne prevaža z gondolo.

Stopnišča in hodniki tega hotela so precej prazni. Po njih se ne sprehajajo potniki z vseh koncev sveta, ki potujejo samo za zabavo. V višjih nadstropjih se čuje tipkanje pisalnih strojev.

V tem hotelu se sestaja mednarodni trgovski svet. Tu se vrše razni trgovski posli, brez nepotrebnih besed, brez velikih gest.

V mali dvorani v prvem nadstropju je sedel Edgar s svojim mladim prijateljem pri delu. Počasi se je dvignil iz udobnega naslanjača, krenil z obleke pepel cigarete in ponudil prijatelju roko.

„Bodite nocoj moj gost! Vem za majhno restavracijo, kjer dobiva izvrstne jastoge.“

Nenadoma je obstal sredi stavka in se ozrl.

Skoraj neslišno je šla mimo njiju elegantna dama in pohitela po stopnicah v drugo nadstropje. Vrh stopnic je pogledala nazaj.

Edgarju se je zazdelo, da je ta pogled namenjen njemu. Te črne oči! Njegov mlajši drug je opa-

zil samo gosto kopreno in pod njo kakor kri rdeče ustnice.

Kdo je ta ženska? Žena kakega trgovca? Njen nastop ni kazal, da bi bila odvisna od moža. Morda kakšna privatna tajnica? Kožuhovina na njenem plašču je bila predragocena... njena hoja in njen stas preveč temperamentna... Morda plesalka?

Med večerjo je Edgar neprestano mislil na to žensko. Bil je raztresen in ni poslušal, kaj mu je pravil prijatelj. Šele ko ga je zmotil šampanjec, se mu je razvezal jezik:

„Pred petimi leti je malo manj kalo, da se ni v Benetkah odločila moja usoda... Ona je bila sirota, a nepopisno lepa. Morda nas zato očarajo vsi resnično antični obrazi z juga, ker jih pri nas vidimo tako malo. Ostal sem pri njej in pri njeni stari materi. Živeli smo skupaj in jaz sem pozabil vse... dom, dolžnosti... vse... Dokler nisem nekega dne srečal prijatelja iz domovine. In sredi te intimne sreče sem se odtrgal od nje in se vrnil s prijateljem domov v svoje prejšnje življenje. Nikdar več nisem slišal o njej... Danes — oprostite

„Jera, stroški in mrava so preveliki, odkar imam Lutzovo peč“

ING. GUZELJ, Ljubljana — šiška
Beljaška št. 4. Telefon 5252

mi sentimentalnost — danes mi je bilo, kakor bi me bil zadel njen pogled... Maura...“

Kasno ponoči se je vrnil Edgar v hotel.

Težko vino ga je utrudilo in omamilo, da je takoj legel spat.

Ni še zaspal, ko je začul šum v sobi.

Ali je bil pijan? Ali je sanjal?

V tem je natanko razločil obrise osebe, ki je hodila po sobi. Samo parket je narahlo škripal.

V trenutku je zagrabil revolver in prižgal električno luč.

„Stoj!“

Sredi sobe je stala vitka postava v črnem trikotju s črno krinko na obrazu.

Edgar je skočil s postelje in poskušal hotelskemu tatu strgati krinko z obraza. Posrečilo se mu je. Ostrmel je. Ženska!

„Maura!“

„Ali me izročiš policiji?“

Hladno, skoraj porogljivo je izrekla te besede.

„Maura! Tako nizko si padla!“

Stresla se je:

„Kar se nisva videla, sem se morala marsičesa naučiti...“

„Maura...!“

Grenko se je zasmejala:

„Nevažno je — ali mi je kaj drugega ostalo?“

„Maura... Meni pripisuješ krivdo? Res je... nisem prav storil... krivico sem ti delal... toda popraviti hočem vse... vse...“

„Prepozno!“

„Nikdar ni prepozno, če ima človek dobro voljo.“

„Prepozno... prepozno!... Ne trudi se... Moram ostati, kar sem...“

„Šla bova v mojo domovino... Spet bova srečna...“

„Nočem se več spominjati, kaj je bilo nekoč med nama...“

Edgar jo je hotel prijeti za roko. Ne vedoč, kaj govori, je hripavo rekel:

„Ali ti lahko pomagam? Zahtevaj kar hočeš... vse... vse...“

„Utrni luč!“

Edgar je pohitel k stikalu.

Mrak se je razlil po sobi.

Čakal je. Dolgo, dolgo...

Tiho je vprašal s prosečim glasom:

„Maura?...“

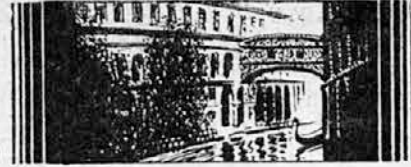
Vse je bilo tiho.

Spet je prižgal luč.

Soba je bila prazna.

Napisala T. Reiman

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN NAPISAL MICHEL ZEVACO

11. nadaljevanje

Novi naročniki lahko dobe še vseh dosedanjih 10 nadaljevanj!

Scalabrino je omahnil nazaj. Sklenil je roke in odkimal.

Roland ni razumel njegove kretnje:

„Preteklo bo morda več let, preden ta rov odkrijejo; v mojo celico pa tako nikoli nihče ne stopi. Kadar zvedo, da so mene usmrtili namestu tebe, te gotovo pomiloste.“

„Visokost,“ je zaječal razbojnik. „Ne, ne maram življenja za tako ceno! Vidite, Visokost: pravkar sem preživel uro groze, ki je ne pozabim več, pa če bi živel še sto let. Še ena taka ura, pa zblaznim. Toda rajši trpim toliko mesecev, kolikor je bilo minut v tej strašni uri, kakor pa da pristanem na tako strahopetnost!“

„In jaz,“ je zarenčal Roland, „jaz ti rečem, da hočem umreti... Nekoč si rekel moji materi, da se ji izročiš z dušo in telesom! Kar si materi obljubil, hočeš sinu odreči?“

„Visokost!“ je zahropel razbojnik, vijoč roke, „če sem vaši materi tako govoril, se je to zgodilo samo iz ljubezni do vas! O, če bi mogel, bi se dal desetkrat usmrtiti, da vas rešim!“

Roland je zgrabil Scalabrino za roke.

„Poslušaj!“ je rekel s stisnjenim glasom. „Ti trpiš v svoji celici le telesno; samo zaradi lakote trpiš, zaradi mraza in zločeste tišine v temi. Predstavljaš si, da je to trpljenje raj v primeri s tem, kar jaz trpim! Predstavljaš si, da drhti moja duša še od hujšega mraza kakor tvoje telo; da moja duša bolj žeja kakor je tebe kdajkoli žejalo; da je tišina mojih misli groznejša od grobne tišine in da je tema v tvoji celici solnce v primeri s temo, ki ječi v njej moja ljubezen!“

„Visokost!“

„Tak ne vidiš, ne razumeš, da mi je smrt rešitev, in da bom moral, če mi odrečeš poslednjo uslugo, ki te je prosim, še bolj trpeti, ko bom iskal drugega načina, da si končam življenje!“

Razbojnik je bolešno zaječal.

V njegovih primitivnih možganih se je za trenutek zasvetilo spoznanje resnice.

Če ni popolnoma jasno razumel, pa ga je zato ko blisk prešinilo neposredno spoznanje, da res ne more storiti Rolandu druge usluge, kakor da mu pomaga umreti!

„O,“ je zamrmral ves zmeden, „to je grozno!“

„Ali nisi moj?“ je povzel Roland z nadčloveškim naporom svoje volje. „Ali nisi moji materi prisegel, da se boš pokoril?“

„Da... da...“

„Prav! Zato stori, kar ti rečem!“

„Milost, Visokost!“ je zahropel Scalabrino.

„Stori, kakor ti rečem, grom in peklo!... Idi!... Tak idi!“

S silo ga je potisnil v zevajoč rov.

Bled ko mrlič, brez moči se je Scalabrino spustil v temo.

Še poslednjič so se njegove roke v brezumni prošnji iztegnile proti Rolandu, nato je izginil... In Roland je porinil ploščo nazaj na prejšnje mesto!

Od neke, čudno daleč je še prišel pridružen Scalabrinov glas:

„Zbogom, Visokost... zbogom!“

Roland ni odgovoril.

Nato pa, videč, da ga je Scalabrino razumel in da se ne bo več poskusil vrniti, je šel in pobral vrečo iz črnega blaga. Vrgel si jo je čez glavo in jel čakati...

Prav takrat se je od daleč oglasilo zamolklo bobnenje.

Roland ga ni čul.

Bil je ves zatopljen v misli na smrt. Mimo oči mu je za trenutek švignila slika njegovega očeta in matere. Potem je nekaj časa, kako dolgo, sam ni vedel, skušal razvozlati skrivnost svojega mučenja in napisati imena na obraze neznancev, ki so ga bili vrgli v to brezdanje trpljenje. Toda kmalu je nova slika pregnala vse druge, ena edina misel ga je vsega izpolnila, in vse njegovo premišljanje se je strnilo v eno edino ime, ki ga je šepnil z nežnostjo brezkončne ljubezni, ime, ki ga je dahnil kakor poljub v deliriju pijanosti:

„Leonora!“

Spet se je začulo zamolklo bobnenje kakor malo prej, in nato je zagrmelo, da se je ječa stresla v temeljih.

To pot je Roland čul in razumel... Ta bobneči glas je bilo grmenje... Zunaj je divjala nevihta, kakršne nastanejo časih na jasnem beneškem nebu in se razbesne v ciklon. In zagledal je v duhu črno nebo, razklano po bliskih, videl je gondole, kako hite, da se zasidrajo

h kolom v kanalih, videl je strele, kako švigajo čez nebesni svod... in potem, skoraj iznenada, je spet padel nazaj v svojo mrko zamaknjeno stanje.

Kako dolgo je tako prebil?

Roland tega ni vedel. Njegova živa domišljija ga je prenesla v jasno zvezdano noč pod veliko cedro na vrtu Olivolskega otočiča. In z voljo, ki jo je bližajoča se smrt še podeseterila, se je vživel v poljub, v prvi poljub ljubezni, ki ga je združil z Leonoro... Le grom, ki je od časa stresel nebo in zemljo in se je njegovim ušesom zdel kakor kletev pekla, ga je zdaj pa zdaj iztrgal iz njegove zamaknjeno stanje.

Zdajci pa se je s skokom vzpel na noge. Iztegnil je vrat in se s srepmi očmi zagledal v vrata... Onkraj teh vrat se je začulo škripanje ključavnic in šum korakov... nato so se vrata odprla... In skozi tenčico je Roland kakor v črnih sanjah zagledal oborožene ječarje, vojaške... in nekega rdeče oblečenega moža... krvnika!...

„Ali si pripravljen?“ je vprašal neki glas.

„Sem!“ je rekel Roland, toda njegov odgovor je prehrumelo bobnenje razjarjenih elementov.

Straže so ga obstopile. Kraj se be je zagledal duhovnika, ki je mrmral zmedene besede. Rdeče oblečeni mož je stopal pred njim. Oglušujoč grom je spet stresel zidove, kakor bi bila strela udarila v ječo. Obrazi okoli Rolanda so prebledeli od strahu in duhovnik se je trepetaje prekrizal. Oster duh po žveplu je napolnil mračne hodnike in se pomešal z zatohlim duhom po vlažnosti. Brez prestanka so udarjali treski.

Roland je obdan s stražami prestopil prag celice.

Malo nato je bil ob znožju stopnic. Med čedalje hujšim rjojenjem pobesnelih elementov je spreved krenil po stopnicah.

Jetnik je globoko zasopel.

Neka pijanost, zgoščena iz stoterih pijanosti, mu je zamajala noge... pijanost tega zraka, ki ni bil več jetniški, čeprav še zmerom smrdljiv... delirij pijanosti pred smrtjo!

Takrat se je v kotu celice, ki jo je bil zapustil poslednji ječar, zgenila kamenita plošča.

Pod njo so se prikazali razmršeni lasje in nato strahotno bled obraz.

Scalabrino, nem od groze, z naježenimi lasmi, je otožno uprl svoje mrtve oči v vrata, skozi katera je ravnokar odšel Roland na morišče.

In ta vrata —

Oh! Kakšen nečloveški glas se je iztrgal iz ust pošasti, ki se je vzpela na kameniti plošči! Kakšen

ogonj je iznenada užgal njegove srepe oči!... Ta vrata —

Ta vrata... ni se jim zdelo vredno, da bi jih bili zaprli, ko jetnika ni bilo več za njimi! Ta vrata so bila samo priprta!...

XVII

Most vzdihov

Bilo je nekako ob sedmih zjutraj, to se pravi, bil je že dan. Toda nebo je bilo temno, in tisto malo svetlobe, kar je je viselo v zraku, je delalo zemljo le še sivejšo. Le zdaj pa zdaj se je nebo odprlo, kakor bi ga razklal orjaški ognjen srp, in Benetke so se za sekundo pokazale v višnjekasti luči bliška...

Obsojence so ponavadi usmrtili kar v ječi. Časih so jih obglavili tudi na kamenitem stolu na Mostu vzdihov. Kri so spustili po posebnem žlebu v kanal. Kadar so hoteli napraviti „ljudsko“ usmrtitev, pa so postavili morišče na trgu Sv. Marka.

Takrat je obsojenec moral čez Most vzdihov. Ta most je imel, kakor smo že poročali, obliko sarkofaga, in je vezal ječe z doževo palačo. Nad njim se je vzpenjal obok iz tenkega zidu. Tako se je zdelo, da je most samo podaljšek hodnika ječe. Na tisti strani, ki je gledala proti morju, so napravili nekako okno in ga opremili z železnimi palicami.

Pred tem oknom so jetniku dovolili, da je za trenutek postal, da se še poslednjič pred smrtjo nagleda Benetk.

Po starem običaju so prejšnji večer nabili na vrata vseh cerkva pergamene, ki so ljudstvu oznanjali, da bodo proslulemu razbojniku Scalabrinu na Markovem trgu odsekali glavo.

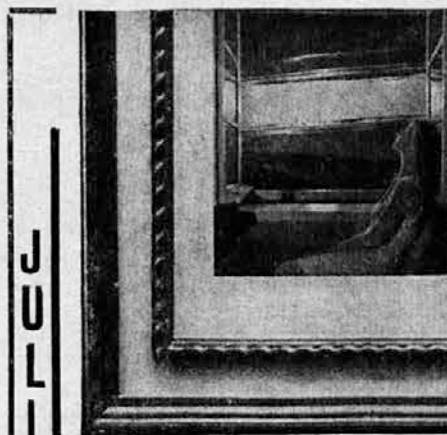
Toda to jutro je bil trg prazen.

Na kanalih so bile gondole privezane h kolom.

Ulice so bile zapuščene.

Kadar se razbesne elementi, se človek potuhne. Zdi se mu, da se dogajajo stvari, ki jih ne sme videti; strah ga je, da ne bi strnjeni bataljoni oblakov, ki prinašajo smrt, obrnili svoje togote proti njemu, če bi se drznil stopiti iz hiše.

Orkan je žvižgal in rjoval. Raztrgane cunje oblakov so se vleklo pod nebo in iz njih so oglušujoče udarjale cimbele in rohneli nebesni možnarji. Iz tega piskanja in

OKVIRJI, SLIKE,
OGLEDALA, STEKLO,
PORCELAN

KLEIN
LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 4
Telefon št. 33-80

KLIŠEJE
vseh vrst na
fotografijah
ali risbah
izvaja naša
najbolj znana
KLIŠARNA ST. DEU
STUDIJSKA DALMATINOVA 15

Humor

Zagovor

„Gospod sodnik, nikar ne mislite, da sem tak osel, kakor vi... (za-kašlja)... mislite!“

Pri mesarju

Kuharica: „Kilo govedine, prosim. Pa je lahko žilava.“

Mesar: „Žilava? Kako pa to?“

Kuharica: „Če je meso preveč dobro, zame nič ne ostane.“

Med igralci

„Kako sem danes igral slaboumnega kmeta?“

„Izborno! Rojen idijot!“

Drži!

Ko se je Adolphe Menjou ločil od svoje žene, ga je vprašal Lubitsch, kako je do tega prišlo. Saj je vendar moral že pred poroko vedeti, ali je žena zanj ali ne.

„E, tega pred poroko nikdar ne veste,“ je odgovoril Menjou. „Zapomnite si, dragi Lubitsch: z ženo je kakor s kravato. Pri obeh opaziš, koliko sta vredni, kadar ju imaš na vratu.“

Znanstven dokaz

„Gospod, vaš pes me je uklal!“

„Izključeno!“

„Kako morete tako natanko vedeti?“

„Ker prvič nima zob, drugič ne grize, tretjič je zelo izbiren glede ljudi, ki jih ugrizne, in četrtič sploh psa nimam!“

V šoli

„Česa nas uči zglede Ludovika XVI.?“

„Da v odločilnih trenutkih ne smemo izgubiti glave.“

Pred poroko

„Čestitam, gospodična! Torej ste vendar našli svoj ideal!“

„Da, upam vsaj.“

„Kaj pa če ste se zmotili?“

„Se bo pa kesal!“

Pri uredniku

Pesnica: „Pesmi, ki vam jih pri- našam, so najgloblje tajnosti moje- ga srca...“

Urednik: „Bodite brez skrbi. Razen mene ne bo zanje nihče zve- del.“

Brzjavka s plačanim odgovorom

Nujno! Pariz.

Phil! Ves obupan! Samo še tiso- čak imam! Pomagaj! — Bill.

Odgovor:

Zelo nujno! London.

Bill! Srečnej! Pošlji mi ga! — Phil.

Po ovinkih

„Ali si praznoveren?“

„Ne.“

„Potem mi pa posodi trinajst di- narjev.“

Cesarska skušnja

„Kaj si predstavljate Visokost pod oklopno križarko?“

„Vodo.“

Nerodno

„Gospodična, blazno vas ljubim. Pa nikar ne mislite, da obožujem v vas samo zlato tele!“

Edisonov izum

„Papa, ali je Edison res izumil prvi avtomat za govorjenje?“

„Ne, sin moj. Prvi avtomat za govorjenje je usvaril ljubi Bog. Edison pa je samo izumil prvi go- voreči avtomat, ki ga lahko usta- viš.“

Dovtip

Počasne ne nosi po krivem svo- jega imena.

Zadnjič ga sreča Nagode in ga ogovori:

„Ali si že slišal najnovejši dov- tip o dveh boksačih, ki pijeta v ka- varni limonado in ne moreta vkljub vsem svojim mišicam stisniti iz ci- tron niti kapljice soka več, potem pa stopi k njima neki gospod, vzame obe citrioni v eno roko, stisne iz njiju deset kapljic in se nato pred- stavi: „Dovolita, moje ime je Mi- heve, davčni izterjevalec?“

„Ne,“ odgovori Počasne, „tega dovtipa še nisem slišal. Daj no, po- vej mi ga!“

Ljubljanska reportaža

Če gledaš in vidiš, če poslušas in slišiš in o tem kaj napišeš, tedaj re- portiraš. Po vsem svetu je pa ta za- deva glede poslušanja in gledanja taka, da moraš vedno zatisniti eno oko in si zamašiti eno uho, da se ti ne pripeti, da pridejo in te oslepe in oglušče. Zategadelj je reportaža silno težak posel.

Pred dnevi me je čudno naključje vrglo ponoči iz kavarne v ljubljanski bar. Tu so me najbolj presenetile — barske deklice. Kar tri imajo v službi. Opravljajo pa naporno in nevhvaležno službo, kakor sem ugotovil.

Te tri ljubljanske barske deklice, ki imajo — mimo grede povem — prav malo dekliskega na sebi, vrše svojo službo s tem, da spravljajo barske goste v dobro voljo. In ravno v tem tje napornost njih službe. Opazo- val sem eno izmed njih, kako se je mučila z nekim barskim gostom, či- gar zunanost je celo v meni zbudila slutnjo, da v denarnici nima samo voznega reda, fotografije svoje žene in vizitke. Pa vse zaman, gost se ni dal omehčati.

V Ljubljani smo namreč tudi v baru od sile zagrenjeni in zakrknje- ni. Zaradi tega imajo barske deklice (ki so menda z Dunaja) v Ljubljani silno naporno službo: Morda bi imele več uspeha pred krizo, toda tedaj v Ljubljani takih deklic nismo zmogli. Takrat smo bili bolj filistrski...

Za lepoto in zdravje

Lepa in zdrava boš, če telo in dušo okrepiš z izdatnim spanjem. Najbolj globok in najbolj zdrav je spanec med 22. uro in polnočjo. S poseda- njem v zakajenih prostorih do pol- noči in čez, ti oveneta obraz in telo. Oči upadejo in koža se naguba. Spa- nje po polnoči do jutra je rahlo. Dve uri pred polnočjo ti ohranita več le- pote in svežosti kakor 8 ali 10 ur po polnoči.

(Seveda veljajo ti nasveti tudi za moške).

Duševno zdravje in lepoto si ohraniš:

1. če sploh ne piješ alkoholnih pijač,
2. če se ogiblješ vseh spolnih raz- vratnosti,
3. če ne zanemariš svojega telesa in ga vsak dan vežbaš s telovadbo,
4. če se ne kešaš vsega, kar storiš,
5. če ne sovrašiš družbe. V samoti najlaže zagreniš samo sebe,
6. če brez strahu govoriš o vsem, kar čutiš in misliš,
7. če brzdaš svoje strasti,
8. če si umeš odpočiti telo in dušo,
9. če opravljaš vsako delo brez na- glice, čeprav živiš v stoletju nervoz- nosti,
10. če delaš, a se tudi razvedriš z igro, knjigo, sportom itd.
11. če si ne domišljuješ, da si ne- kaj posebnega,
12. če imaš vsaj eno dobro prijat-eljico,

13. če se porazgovoriš z njo o vsem, kar ti teži srce,

14. če ne zapreš vase vsega, kar slišiš ali zveš,

15. če ne čenčaš,

16. če nisi hinavka,

17. če si obzirna do čuvstev svo- jega bližnjega,

18. če ne vidiš vseh grehov bližnje- ga, svojega praga pa ne pometaš,

20. če veš, da si za vse, kar storiš, sama odgovorna!

*

Sveža, dražestna in prikupna po- stane vsaka, ki pojé najmanj ¼ kg sadja vsak dan. Samo juha, meso in krompir brez zelenjave in sadja člo- veka postarajo. Z uživanjem sadja se osvežijo in poživje vsi organi. Ženska z zdravim želodcem in obistmi je ved- no dobro razpoložena, se rada smeje in se tako prikupi vsakomur, čeprav nima ravno takega obraza kakor Gre- ta Garbo ali Katica Nagy.

Kako preženeš starost

Stremljenje današnjega rodu v kul- turi telesa kaže predvsem dve smeri. Najprej hoče s sistematično in znan- stveno utemeljeno nego telo pripraviti do popolnosti v pogledu estetike — zunanje lepote — in potem hoče telo na tej stopnji tudi ohraniti.

Med tem ko so nekoč mislili, da določeno število let napravi človeka starega, to se pravi, da ga privede do onega razdobja, ko začno vse telesne funkcije propadati, vemo že danes, da je to mnenje precej dvomljivo in da je staranje pojem, ki ni odvisen od let, ampak od življenjskih funkcij samih. Z drugimi besedami, funkcije življenja je treba pametno in previdno podpirati, da ne omagajo, ker je od njih odvisno število let, ne pa na- robe.

To podpiranje obstoji najprej v hranjenju, ki je najvažnejše. Preti- rano uživanje mesa škoduje, ker pu- šča meso v organizmu škodljive pro- dukte in s starostjo jemlje želodcu sposobnost izločanja kisline, kar po- vzroča lenobo črevesja. Ta pa spet kvarno vpliva na vse telo in njegove funkcije, posebno pa še na zunanost kože.

Nega kože je tudi zelo važen fak- tor za zavlačenje nastopa starosti. Ne samo da lepota in negovana koža poveča videz mladostnosti! Kakor lahko ostane samo zdrav človek lep, tako lahko ostane tudi samo zdrav človek mlad.

Da pa se prepričaš, ali si zdrav, moraš vsaj vsako leto dvakrat k zdrav- niku, ki te bo preiskal in ti povedal, kako je s tvojim zdravjem. To je po- trebno tudi če se čutiš zdravega, ker je dosti boleznih, ki se jih v začetku sam ne zavedaš. Laglje se boš ubra- nil boleznih kakor jo zdravil, ko te je že napadla. Dosti simptomov ugotovi lahko samo zdravnik, ker so prene- znatni, da bi jih mogel bolnik sam odkriti.

Zato moraš skrbno paziti na nego telesa, previdno ga moraš hraniti in

Naročnike zunaj Jugoslavije

vljudno prosimo, da nakažejo naročnino za novo leto. Dobro je, če poravnajo kar za vse leto, da si tako prihranijo nepotrebne skrbi med letom. Naročnina znaša na leto: v Italiji 40 lir, v Franciji 60 frankov, na Holandskem 5 goldinarjev, v Nemčiji 9 mark, v Avstriji 14 šilingov, v Severni Ameriki in Kanadi 2 ameriška (ne kanadska) dolarja. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem pismu na naslov: „Družinski Tednik Roman“, Ljubljana, Breg 10.

zmeraj paziti na njegovo zdravje. Če pri tem paziš še na duševno zdravje, če se ogiblješ razburjenja in skušaš ostati zmeraj dobre volje, pričakovani uspeh ne bo izostal.

Kako je treba ravnati z zmrzlim sadjem

Sadje je treba že takrat, ko ga trgate, spraviti tako, da mu nenadne razlike v temperaturi ne morejo škoditi. Zato je treba predvsem paziti na skladanje samo. Tla morajo biti obložena s primerno plastjo listja in šele na listje naj pride sadje, položeno lepo sad k sadu. Shramba mora biti pripravljena tako, da jo lahko zmeraj nadziraš. Gnilo in omehčano sadje, ki začne kmalu gniti, je treba takoj odstraniti, da ne okuži zdravega.

Če pa je sadje nenadoma zmrznilo, ni treba takoj obupati. Takega sadja ni treba vreči proč, kakor dosti ljudi misli. Če ravnaš z njim pravilno, ga lahko še rešiš in popraviš, da postane spet užitek.

Zmrzlo sadje skrbno odberi od zdravega. Najbolje je, če ga spraviš v drugo shrambo. Potem razgrej prostor na nekaj stopinj nad ničlo in počakaj, da se sadje odtaja.

Če je sadje že pokrito z ledenimi kristali, ga z nobenimi umetnimi sredstvi ne moreš popraviti, da bi obstalo. Lahko ga porabiš le še za juhe, mezge in kompote, vendar pa moraš to storiti še preden začne gniti.

Sirov štrukelj

Potrebščine: 50 dkg moke, 6—8 dkg margarine ali druge masti, 6 dkg sladkorja, 1 jajce, 1 zavojček dr. Oetkerjevega pecilnega praška, 1 osoljek, osminka litra mleka.

Nadev: 14 dkg surovega masla ali druge dobre masti, 14 dkg sladkorja, pol zavojčka dr. Oetkerjevega vanilinovega sladkorja, 1 nožna konicica soli, 4 jajca, pol kile sira in osminka litra smetane.

Priprava: Iz moke, margarine ali druge masti, sladkorja, jajca, pecilnega praška, soli in mleka nanesi na deski testo, ki ga ugneti kakor masleno testo in pusti pol ure stati. Razvaljaj ga nato do debelosti pol cm, obloži s spodnjim nadevom in zapogni testne robove čez; nato pomaži testo z beljakom in peči štrukelj počasi v pečici. Spečenega potresi s sladkorjem in razreži na kose.

Nadev: Premešaj surovo maslo ali mast s sladkorjem, vanilinovim sladkorjem, soljo in rumenjaki, primešaj sir in smetano ter končno še na rahlo sneg iz 4 beljakov.

Kupon 4 film

Urejuje Boris Rihteršič.

Kje so bili filmski igralci med vojno

Pred kratkim so na slovesen način proslavili obletnico sklenitve miru v Hollywoodu. Teh slavnosti so se udeležili nekateri znani filmski igralci v uniformi. Zato vas bo morda to zanimalo:

Maurice Chevalier je bil ranjen v enem prvih bojev na flandrski fronti, prišel je v ujetništvo in ostal tam 26 mesecev.

Clive Brook je bil med vojno angleški major.

Paul Lukas je služil v madžarskem letalskem polku.

Richard Arlen, režiser Norman McClood in Reginald Denny so bili pri ameriškem letalstvu.

V fotografskem oddelku tehničnih čet pa so služili Josef von Sternberg, Ernst B. Schoedsack, Richard Wallace, Victor Fleming in Lewis Milestone.

Ameriška tragedija

Kakor smo že poročali, bodo Sternbergov film „Ameriška tragedija“ kazali tudi pri nas.

Glavne vloge igrata Phillips Holmes in Silvia Sidney. Silvia Sidney je prej ni bilo neznanu ime, Holmes pa je skoraj začetnik. Zdjaj je dobil vlogo v filmu „Človek, ki sem ga ubil“. Film prirede po Rostandovi drami in ga bo režiral Ernst Lubitsch.

GOSPODINJA!

Ko pripravljáš za krst, ko praznuješ svatbo, ko vabiš prijatelje, ali če pripravljáš sploh kako pojedino, pomni, da boš goste zadovoljila le, če jim med drugim postrežeš tudi z izbornimi Pekaletami ali Jajninami. Zanesljivo prave so le v paketih po 1/4 in 1/2 kg.

BUDDHA
čajne mešanice
so najboljše

Drobne vesti

Bolgarsko finančno ministrstvo je prepovedalo kupovanje valut za plačevanje tujih filmov.

Izvoz ameriških filmov je lani padel za 5%.

Najnovjši Foxov tednik prinaša prve posnetke iz londonskega laboratorija za fizikalna raziskavanja, kjer poskušajo razbiti atome.

V zadnjem času je šlo več filmskih ekspedicijskih v kraje okrog severnega tečaja, da napravijo barvaste filme o tečajnem solncu.

V Nemčiji je nastala afera zaradi francoskega filma „David Golder“, ki so ga predložili državni komisiji, da bi ga ocenila kot umetniško delo, pa je odklonila. Dovolila pa je ta naziv drugim, slabšim filmom. To ni bilo prav družbi Südfilm, ki ima za ta film monopol za Nemčijo; zahtevala je, da pride še enkrat pred komisijo. Toda komisija je to priznanje tudi drugič brez pojasnila odbila. Zdjaj napada vse nemško časopisje komisijo in ji odréka sposobnost za ocenjevanje filmov.

Francoski režiser René Clair odpotuje v Ameriko, kjer bo napravil nekaj filmov za Universal. Pri isti družbi je angažirana tudi Dolly Haas.

Pred nekaj meseci so začeli lastniki kinov na Poljskem štrajkati zaradi previsokih davkov in so za nekaj časa svoje lokale zaprli. Ker pa so v začetku decembra začeli pobirati nove davke za brezposelne, prete lastniki kinov, da bodo spet prenehali z igranjem.

Letos bo v Amsterdamu posebna mednarodna razstava, kjer bodo kazali vse nove izume na polju radija, televizije, fonografije, filma in podobnih industrij.

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kdo režira film „Dekle za možitev“?
2. Katera igralka igra glavno vlogo v filmu „Dekle za možitev“?
3. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Ronny“?
4. Kateri igralec igra glavno vlogo v filmu „Ljubezven v troje“?

Dame! Zahtevajte povsod
Eau de Cologne
„OLYMPIA“
Lekarna
Trnkóczy - Ljubljana 33

1000 Din plačam

ako ne odstranite z „RADIO BALZOMOM“: kurjih očes, bradavic, trde kože, bul itd. v 3 dneh.

Petnajst let sem trpela na trdi koži na podplatih, vse sem poskusila; edino Vaš R. B. me je ozdravil. Zato se vam najtopleje zahvaljujem, ter Vaše mazilo vsakomur priporočam — Zinka Dralka, Ljubljana, Gospodstvska 10. Zahtevajte povsod samo: „Radio Balzom“! — Lonček 10 Din (predplačilo). Na povzetje 18, dva 28, tri 38 Din pošlje:

R. Cotič, Ljubljana VII., Kamniška 10 a (Janševa)

TEA IMPORT

Ljubljana, Večna pot 5

Telefon št. 2626
Brzjavljiva Timport

5. Kdo režira film „Suzana Lenox“?

Za nagrade razpisujemo

DVAJSET FILMSKIH FOTOGRAFIJ, ki jih razdelimo med deset reševalcev.

Odgovori na vprašanja iz druge številke:

1. Pri MGMu, 2. Harold Murray,
3. Robert Montgomery, 4. Fritz Schulz,
5. Fritz Lang.

Nagrade dobe:

- 5 slik: Zorič Breda, Mirna vas;
 - 4 slike: Bučar Angela, Maribor;
 - 3 slike: Slapnik Cveta, Beograd;
 - 2 slike: Zupanek Maja, Rogačovo;
- po eno sliko: Rinaldo Milan, Jesenice-Fužine; Cesar Avrelj, Celje; Porenta Lojze, Smartno; Senčič Slavo, Maribor; Martič Tone, Ljubljana; Zorc Mila, Beograd.

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisočim znakom, ki se priglajajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbujata slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben.

„Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega našela so

Dr. Oetker-jev pečilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudlinge itd.

tako močno razširjeni. Leino se prodaja mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjstvom postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipevanja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjeve šartilje, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev pudling s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristni Dr. Oetker-jevi izdelki, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudlinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartilje, torte in pecivo, lažni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetkerjevega izbranega vanilinovega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se daste 1 do 2 lažni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbrano izvrstnih predpisov za pravo enostavni, bolj, fini in najfinjši močnate jedi, šartiljev, peciva, torte, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrecenje tudi pri začetnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastoni pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.